

N:o 66.

Af herr Back Per Ersson, om ändrad lydelse af §§ 22 och 25 i förordningen angående fattigvården den 9 juni 1871.

Vid 1887 års januari-riksdag väckte herr Oskar Schenström motion, (n:o 110), om ändrad lydelse af §§ 22 och 25 i kongl. förordningen angående fattigvården den 9 juni 1871, men till följd af riksdagens upplösning blef den samma icke behandlad. Som den afsedda förändringen är af behovet påkallad, upptages här motionen för att komma under ompröfning.

»Bestämmelserna om förvärfvande af försörjningsort, eller så kallad hemortsrätt i fråga om de från ett till annat samhälle inflyttande personer, utgöra otvifvelaktigt ett bland de viktigaste föremålen för fattigvårdslagstiftningen; och det torde icke sakna intresse att i minnet söka återföra den skiljaktiga uppfattning, som i detta hänseende tid efter annan genom lag gjort sig gällande.

Afvikelse från grundsatsen, att hvarje samhälle borde underhålla de fattiga, som inom den samma hade sitt bo och hemvist, inträdde först genom kongl. kungörelsen den 5 december 1788, hvilken i fråga om skyldigheten att underhålla i behof af fattigvård komne, inflyttade personer, stadgade: att den socken, der fattighjonet antingen haft eget hemman eller såsom inhyses eller tjenstehjon senast varit i skatt antecknad, borde vidkännas dess vård, enär det med arbete icke kunde sig uppehålla, men föreskref tillika såsom både nödigt och billigt, att hvarje församling emot nyssnämnda skyldighet må ega den rättighet, att icke något inhyses-hjon finge sig der ned-sätta, eller något gammalt och mindre arbetsfört tjenstehjon der antagas, innan sådant först blifvit å allmän sockenstämma anmäld, och samhället der-till sitt bifall lemnat. Ett sådant hinder mot den fria inflyttningen kunde icke undgå att framkalla talrika tvister emellan de särskilda samhällena, och det blef följaktligen lagstiftningens uppgift att införa stadganden, som på en

gång lemnade obehindrad rätt för en hvar att inflytta från ett till annat samhälle samt, så vidt ske kunde, bereda något skydd mot uppkommande fattigvårdstunga genom inflyttade personer. I *det* syftet tillkom kongl. förordningen den 25 maj 1847, som i denna del hufvudsakligen stadgade, att en hvar skulle i fråga om fattigförsörjning tillhöra det fattigvårdssamhälle, hvarest han efter fyllda femton år sist under tre på hvarandra följande år stadigt vistats utan att hafva åtnjutit fattigvårdsunderstöd, som af annat fattigvårdssamhälle eller af staten ersattes. Det dröjde ej länge, förrän missbelåtenheten med denna författning föranledde rikets ständers underdåniga skrivelser den 18 september 1848 och den 28 augusti 1851, hvarigenom ständerna anhöllo om revision af 1847 års förordning; hvilket hade till påföljd kongl. förordningen den 13 juli 1853, som öfvergick till en annan ofta öfverklagad ytterlighet, då derigenom bestämdes, att, derest behof af fattigförsörjning för någon person uppstår under de sex första månaderna efter det mantalsskrifning försiggått i det samhälle, till hvilket personer inflyttat, eller, om mantalsskrifningen skett med afseende å tilltänt inflyttning, som ej blifvit verkställd, eller om personer under året före inflyttningen eller under förloppet af de första sex månaderna efter den samma af annat fattigvårdssamhälle åtnjutit understöd för sig, hustru eller hemmavarande barn under femton år, den ifrågavarande försörjningen skulle åligga det samhälle, i hvilket personen först varit *eller bort* vara mantalsskrifven. Vid 1869 års riksdag anmärktes, att den tid af allenast sex månader, som sålunda föreskrifvits, vore allt för kort, efter hvars utgång en till ett fattigvårdssamhälle inflyttad person i afseende på fattigvård skulle anses tillhöra ett samhälle och således der kunde komma att falla fattigvården till last. Detta jemte annat gaf anledning dertill, att Riksdagen i underdånig skrifvelse den 13 maj 1869 anhöll, att Kongl. Maj:t täcktes låta öfverse gällande förordning angående fattigvården i riket och utarbete ny sådan förordning i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de grunder, Riksdagen i samma skrifvelse uppgifvit, hvaribland utan *ringaste skiljaktighet uttryckligen* begärdes den förändring, att, på sätt äfven uti Kongl. Maj:ts nådiga proposition den 17 mars 1871 tillstyrktes, för bestämmande af den kommun, till hvilken en fattig person i försörjningshänseende borde höra, skulle erfordras *två* mantalsskrifningar i stället för allenast *en*; men då ärendet hos riksdagen förekom till afgörande i denna del af det i den kongl. propositionen framlagda förslaget och trots de öfvervägande skäl, som anfördes för det af båda statsmagterna kort förut gillade antagandet af den tvååriga bestämmelsen, segrade den åsigt, som igenfinnes i 22 § af nu gällande kongl. förordning af den 9 juni 1871.

Vid tillämpningen af den sålunda antagna grunden för förvärfvande af hemortsrätt hafva följderna visat sig både orättvisa och obilliga i en mängd

fall, hvaraf också missnöje med den bestämda ettåriga mantalsskrifningen uppstått så väl på landet som i städerna. Men om deremot en person icke vunne hemorts rätt inom ett samhälle med mindre än att han blifvit två gånger efter hvarandra der mantalsskrifven, hade han åtminstone *ett* år tillhört samhället, hvilket väl synes innebära ett billigt anspråk för förvärfvandet af en för *personen* så betydelsefull rättighet och för *kommunen* ofta nog mycket kostbar förpligtelse. Deraf skulle äfven följa, att en husbonde, som i tjenst tagit en oduglig och lättjefull tjenare, kunde efter förloppet af ett år skilja honom ifrån sig, innan han vunnit hemorts rätt inom samhället. Nu deremot blir en dylik odugling helt lättvindigt en känbar börda för en kommun, som af hans arbetskrafter njutit ringa eller ingen nytta; och någon motvigt borde väl nedläggas i fattigvårdssamhällehand mot den genom inflyttningens friheten uppkommande möjligheten för ett samhälle att på ett annat kasta bördan af underhåll åt personer, hvilka rättsligen borde tillhöra det samhälle, hvarifrån de inflyttat. Denna motvigt vinnas i någon mån genom ett års prøfvotid, och den idoge och ordentlige arbetaren hade deraf icke något att befara. Talrika faktiska exempel kunde anföras, huru som mannen endast någon kortare tid uppehållit sig i sin nya mantalsskrifningsort och tvärt emot all rätt och billighet ändock förvärfvat *det* samhället till försörjningsort för sig, hustru och många barn. Dessa förhållanden måste likväl antagas vara inom Riksdagen allmänt kända och torde jemväl komma att beaktas.

Anmärkningsvärdt förekommer det äfven, att främmande länder, hvilka antagit begreppet *hemorts rätt*, fordra vida längre tid för detta förvärf än inom vårt land. Så erfordras i Würtemberg och Sachsen ända till 15 år, i Holland och Belgien 4 år, i Danmark 3 år samt i Norge och Preussen 2 år för vinnande af hemorts rätt.

På grund af hvad jag sålunda haft äran anföras anhålles vördsamt,

att Riksdagen för sin del ville besluta följande förändrade lydelse af §§ 22 och 25 i nu gällande fattigvårdsförordning:

§ 22.

I fråga om fattigvård skall svensk medborgare, för hvilken behof deraf uppstår, anses, med nedan stadgade undantag, hafva hemorts rätt i det fattigvårdssamhälle, hvarrest han senast författningensligt blifvit eller bort blifva för två på hvarandra följande år mantalsskrifven.

§ 25.

Har någon, som till visst fattigvårdssamhälle inflyttat och der blifvit eller bort blifva för två på hvarandra följande år mantalsskrifven, såsom i 22 § förmäles, af det samhället åtnjutit fattigvård, på grund af 1 §, för sig, hustru eller minderårigt barn före utgången af det första af dessa år, anses han, utan hinder af nämnda mantalsskrifningar, fortfarande bibehållen vid den hemortsrätt, han före inflyttningen senast egde, till dess han annan erhåller. Lag samma gäller der han för sig, hustru eller minderårigt barn under det år, hvarom nyss är sagdt, eller under det nästföregående af annat fattigvårdssamhälle undfått fattigvård.

Om remiss till lagutskottet anhålles.»

Stockholm den 26 januari 1889.

B. P. Ersson.

Kopparbergs län.
